

STORTINGET

Representantforslag 112 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Ove Trellevik, Haagen Poppe, Mudassar Kapur
og Tage Pettersen

Dokument 8:112 S (2025–2026)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Ove Trellevik, Haagen Poppe, Mudassar Kapur og
Tage Pettersen om en klarere strandsonepolitikk**

Til Stortinget

Bakgrunn

Det norske folk er i stor grad bosatt langs kysten, og det er også her det meste av verdiskaping foregår. Dette medfører et stort press på strandsonen, en nasjonal fellesressurs med stor verdi for natur, friluftsliv, kulturmiljøer og lokalsamfunn. Av den grunn ble det i 1965 innført et generelt byggeforbud i 100-metersbeltet langs sjø, i dag kodifisert i plan- og bygningsloven § 1-8. Dette innebærer at man enten må søke dispensasjon eller utarbeide reguleringsplan for å kunne utføre tiltak.

Forslagsstillerne mener det strenge vernet av strandsonen i all hovedsak skal videreføres. Dette er sårbare arealer som den klare hovedregel ikke bør ytterligere nedbygges. Samtidig varierer presset på strandsonen betydelig mellom ulike deler av landet, noe som kommer til uttrykk i de statlige planretningslinjene for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen vedtatt i 2021.

Disse retningslinjene deler landet inn i tre ulike forvaltningssoner: Sone 1 som omfatter Oslofjorden og kyststripene ned til svenskegrensen og Kragerø, har de strengeste reglene. Dernest følger sone 2 som omfatter Agder-kysten samt sentrale pressområder rundt de store byene i Sør-Norge. Minst strengt er det i sone 3 som består av resten av Vestlandet og Nord-Norge. De ulike

sonene har forskjellige terskler for når det kan gis dispensasjoner fra det generelle byggeforbudet og hvordan lokale planmyndigheter skal kunne disponere strandsonearealene sine i plan.

Etter fire år med praktisering av nye regler er det behov for å gjøre enkelte justeringer av den differensierte strandsoneforvaltningen. I dag er terskelen for å kunne innvilge dispensasjoner i allerede nedbyggede og privatiserte områder så høy at det etter forslagsstillernes oppfattelse kan stride med allmenn rettsoppfattelse. Som et eksempel kan nevnes en hagestue i en privat hage i et eksisterende boligfelt i Kristiansand. Mellom boligfeltet og sjøen går det en seksfelts motorvei. Her ble det stilt krav om mindre planendring for dette enkle tiltaket. I Arendal ble en eksisterende 200 år gammel låve nektet bruksendret til boligformål, selv om den ikke hadde vært brukt til landbruksformål på 100 år og allerede var innredet som bolig. Den ligger tre meter fra våningshuset på et privat tun. Alle sektormyndigheter støttet bruksendringen, men byggesaksavdelingen avslo med byggeforbudet i strandsonen som begrunnelse. Et annet sted i samme kommune ble en familie nektet å bygge et vindfang og kvist på eksisterende hus 80 meter fra sjøen av samme årsak.

Det må derfor lages et tydeligere skille i regelverket mellom bebyggede, allerede privatiserte arealer, og ubebygget strandsone. Målet er å unngå videre nedbygging av strandsonen i områder med høyt utbyggingspress, samtidig som det skal være mulig å bo, leve og utvikle eiendommer der strandsonen allerede er nedbygget eller hvor andre hensyn bak byggeforbudet ikke gjør seg gjeldende.

Forslagsstillerne mener derfor at differensieringen i regelverket også må tydeliggjøres internt i hver forvaltningssone, slik at man i praksis kan skille tydeligere mel-

lom jomfruelig, lite påvirket natur og allerede bebyggede eller teknisk pregede arealer. Forslagsstillerne mener at slik differensiering bør kunne gjøres gjennom dispensasjon og uten krav til utarbeidelse av plan der tiltak ikke fører til ytterligere privatisering eller tilsidesetter hensynene bak byggeforbudet.

Regelverket åpner i dag for at det kan fastsettes egne lokale byggegrenser mot sjø i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan. Med stadig strengere krav til utredninger og vurderinger er imidlertid utarbeidelse av slike planer svært tid- og ressurskrevende, både for en kommune og en privat utbygger. I praksis fratar man derfor mange muligheten til å foreta helt kurante tiltak på egen eiendom selv om disse ikke fører til ytterligere privatisering av strandsonen. Det er også stor variasjon mellom ulike kommuners praksis, noe dagens regler ikke tillater innad i den enkelte forvaltningssone. Legges dagens regelverk til grunn, er det derfor grunn til å anta at det begås mange lovbrudd. Det er ikke holdbart at lovens terskel for å innvilge dispensasjoner nå er så høy at helt kurante tiltak nektes i mange kommuner.

I dag krever også bruksendringer av eksisterende bygningsmasse dispensasjon fra byggeforbudet i 100-meterssonen. Dette er typisk for å unngå at sjøboder i utmark omgjøres til hytter med dertil privatiserende effekt. Denne regelen medfører imidlertid også at det ikke

kan gis dispensasjoner i tilfeller der bruksendring og modernisering med eksempelvis vann og kloakk er helt kurant.

For forlagsstillerne er det også viktig å fremheve at dispensasjonsbestemmelsen fortsatt skal være en unntaksregel som skal brukes med forsiktighet. Det er derfor, og parallelt med justering av planretningslinjene, behov for å støtte kommunene i deres arbeid med å utarbeide oppdaterte planer. Med klarere kommunale retningslinjer, bedre kartgrunnlag og vekt på gjenbruk og fortetting av allerede utbyggede områder, kan man ytterligere redusere konflikter og behovet for statlige innsigelser.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen sørge for endringer i relevant regelverk, slik at det blir et tydeligere skille mellom nedbygget og privatisert areal og ubebygget areal i strandsoneforvaltningen, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag ved behov.

10. februar 2026

Ove Trellevik

Mudassar Kapur

Haagen Poppe

Tage Pettersen

